

Jan Ámos Komenský a mateřská škola dnes

Pavla Denková, Soňa Doškařová,
Helena Odehnalová,
Pavla Rychlíková, Eva Šafránková

*"Všechny hlavní větve, které má mlít,
vyhání STROM ze svého kmene
hned v prvních letech, takže později
není třeba nic jiného, než aby rostly.
Tak tedy všechno, čím chceme člověka
opatřit pro potřebu celého života,
to všechno mu musí být
vštěpováno hned, v této první škole"*

J. A. KOMENSKÝ, DIDAKTIKA VELKÁ,
STRANA 215./

Skončila éra desítek let šedivého, uniformního školství. Pevně věříme, že se už nikdy nevrátí. Namísto oplakávání se rozhlížíme. Vidíme, že existují i jiné druhy mateřského školství: Waldorfské, M. Montessoriové, křesťanské a další.

Z dnešní situace ve školství, která začíná preferovat různé druhy alternativních výchov a má tendence brát si za vzor výchovné systémy zahraniční, nám vyplynulo, že by bylo lepší dát v první řadě přednost tomu, co je v pokladnici našeho národa. Vždyť při své integraci s evropským školstvím jsou to především idee Jana Ámose Komenského, které tam "objevujeme", které ctí a realizují nejen pedagogové, ale všichni vzdělaní a pokrokoví lidé na světě už mnoho generací.

Proto chceme alespoň v několika mateřských školách namísto zprofanovaných citací druhu "Škola hrou" znovu zvednout a oživit myšlenkový odkaz našeho moravského rodáka, Učitele národů, Jana Ámose Komenského a převést základní obsah Informatoria školy mateřské a Didaktiky velké na živnou půdu.

Naděny jeho myšlenkami, chtěly bychom u nás založit školky s tímto výchovným pojetím. Je nám velmi blízké, je vlastně v nás, jen je třeba je v patřičné míře objevit a rozvinout, oprostit je od bývalé formální propagace. Položit základ k propojení odkazu výchovy dle J. A. Komenského s nejnovějšími poznatky vědy o osobnosti dítěte, osobnosti pedagoga a jejich vzájemné interakce. Dítěti umožnit nejen přirozený vstup do života, ale hlavně co nejpřirozenější formování "duše, těla i rozumu" v období dětství, tedy v období nejdůležitějším.

"I člověk tedy, jaký v životě svém celý věk býti má, takový se hned, jak se tělo a duše v něm začne, formovat musí".

(J. A. Komenský, Informatorium, str. 13)

Předpokladem programu mateřských škol Komenského je obroda a obnovu rodinné výchovy a výchovy k rodičovství. Tam, kde rodina bude základem, se škola stane nadstavbou a nezastupitelnou složkou komunální výchovy, čímž vytvoří harmonický celek při působení na dítě.

Krédem našich škol budou práva dětí, zakotvená v Konvenci práv dítěte, přijatých v roce 1989 OSN, propojená s výchovným odkazem J. A. Komenského dle nejpřirozenějšího návodu, v čem mládež hned od narození svého pomalu cvičena a do šesti let věku svého vycvičena býti má, obsaženého v Informatoriu školy mateřské.

Mravnost a zdraví, působení rodičů a okolního světa na dítě od narození tak, aby byly v této době položeny základní kameny charakterových vlastností, které obsažnou výchovou rozvíjeny vytvoří nejen pevná a citová pouta, ale pomohou dítěti vyrovnávat se s měnícími se podmínkami. Vychovávat je k střídmosti, pořádnosti a čistotě, lásce, zdvořilosti, pravdomluvnosti, spravedlnosti, pracovitosti. Zachovávání biorytmu a maximální umožnění přirozeného pohybu.

Zušlechťování rozumu, řeči a výmluvnosti, které na základě přirozenosti rozumu, nenásilně pedagogem podávaného příkladu, povede dítě k poznání, které je pak využité ve vlastním životě.

Cvičení v pracích a činech nápodobnou, vzájemným propojením všech smyslů.

Toto vše ve spojení s esteticky podnětným prostředím. K výchově v těchto složkách je pak zahrnuta a postavena vševýchova, obsahující poučování rodičů a pozvolné vedení dětí jich samých ke zdravému a přímému způsobu života.

J. A. Komenský byl vynikající metodolog, jeho myšlenkový odkaz má mnoho cenného pro ozdravení generace dnešní doby.

My, učitelky výše jmenovaných mateřských škol, bychom tímto chtěly vyzvat ostatní kolegyně, které cítí, že to, co zamýšlíme, je správné, k následování a prosazování myšlenek našeho českého, světoznámého pedagoga J. A. Komenského, ke spolupráci v mateřských školách dnes.

Hlásíme se:

- k těsné spolupráci s rodinou, což znamená vytvořit na školách podmínky ke společným akcím rodiny a školy, neformální pomoci poznat rodičům své dítě a jeho práva doopravdy, učit je komunikaci hrou, přirozenou cestou vniknout do problému výchovy
- k upevňování zdraví dítěte na zásadách přirozeného a spontánního pohybu

- k rozvoji individuality dítěte, založené na citovosti a mravnosti jako nejvyšších principech
- k vlastenectví, k pocitu sounáležitosti s regionem, ve kterém žijeme, s upřednostňováním jeho historie, lidových tradic, písní, tanců, nářečí apod.

"Učitelem nechť je ten, který si umí s dětmi hrát"

"Všechno samo sebou plyň - nic násilím nevyváděj"

"Učitel má dát každému možnost vyniknout"...

- jen námátkou vybíráme ze Sbírky zásad pedagogických, kapitola 1-3 J. A. Komenského, které napsal před neuvěřitelnými třemi sty padesáti lety. Jsou to zásady plnohodnotně pravdivé a platné i dnes, v roce 1991, pro každého pedagoga, jehož mravní kodex je takový, jaký být má. Spojený srdcem, rozumem, vlastní vůlí a touhou zasévat semínka vzdělanosti všestranné do dětské mysli. Prvním a nejdůležitějším mottem pro počáteční práci mateřských škol, hlásících se k myšlenkám J. A. Komenského, by mělo být:

"Nic ať se žákům v paměť nevkládá, čemu rozuměti z gruntu dobře naučení nejsou".

Propagujeme:

- obrodu a obnovení výchovy k rodičovství a rodinné výchovy v těsné spolupráci s mateřskou školou
- rozvoj individuality dítěte, založený na citovosti a mravnosti
- upevňování zdraví tělesného rozvoje na zásadách přirozenosti a spontánnosti
- výchovu, která na základě přirozeného poznání povede k zušlechťování rozumu, řeči a činů
- výchovu k vlastenectví, k pocitu sounáležitosti s regionem, v kterém žijeme, s upřednostňováním jeho historie, lidových tradic, písní, tanců, nářečí apod.

Při své práci na nové koncepci mateřských škol J.A. Komenského vycházíme z Informatoria a Didaktiky velké ve spojení s nejnovějšími poznatky vědy o osobnosti dítěte, pedagoga a jejich vzájemné interekce.

K reformě základního školství

Daniela Janečková

K novými reformním úvahám patří i možnost integrace postižených dětí do tzv. "zdravé populace".

Podíváme-li se blíže na soudobou teorii a praxi speciální pedagogiky, zjistíme že:

1. Počet žáků ve speciálních školách se zvyšuje /což je umocněno i přijímáním žáků slaboduchých a podprůměrných/.